

มติชน สุดสัปดาห์

Matchon Weekend
Circulation: 500,000
Ad Rate: 480

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 10 - พุธสัปดาห์ 16 กรกฎาคม 2563

ปีที่: 40

ฉบับที่: 2082

หน้า: 46(กลาง)

Col.Inch: 69.45

Ad Value: 33,336

PRValue (x3): 100,008

ศิลปิน: สีสี่

คอลัมน์: มองบ้านมองเมือง: เรือนไม้สักที่แพร่

นับที่แล้ว พาไปมองเรือนไม้สักเขียว
ที่อยู่ไกลถึงเมืองแพร่ แต่ว่าเป็นชาว
ฮือฮาในสังคมออนไลน์ แล้วกระจายผ่านสื่อ
ออนไลน์ออกไปทั่วประเทศ

เรื่องมีอยู่ว่า ช่างบริษัทรับเหมาเอกชนไป
รีดถอนอาคารราชการ เพื่อปรับปรุงโครงสร้าง
ใหม่ให้แข็งแรงตามที่ได้รับงบประมาณ แต่
ชาวบ้านไม่รู้เรื่อง และไม่เชื่อ เพราะดูจากวิธี
ทำงาน เหมือนจะรีหรือทิ้งมากกว่า

เลยเป็นภาระให้นักวิชาการ หัวหน้างาน ผู้
ว่าราชการ ต้องออกมาชี้แจงกันทั่วหน้า ส่งผล
ให้เรือนไม้หลังเล็กนี้ เป็นพริกขี้หนูที่สร้างรส
เผ็ดสะท้านไปทั่วบ้านทั่วเมือง

คงจะเหมือนกรณีอาคารชุดพักอาศัยเชิง
สะพานพระปิ่นเกล้า ที่เป็นอาคารสูงหลังเดียว
แต่ทำให้ผู้คนเข้าใจคำว่าทัศนอุจาด

ส่งผลให้มีกฎระเบียบควบคุมความสูง
อาคารในบริเวณใกล้เคียง และขยายไปทั่ว
ทั้งบริเวณเขตเมืองเก่ากรุงเทพฯ ที่รู้จักว่า
เกาะรัตนโกสินทร์ อัญมณีล้ำค่าไทย

ต้องขอบคุณชาวเมืองแพร่ที่ส่งเสียง ชาว
เมืองอื่นที่สร้างกระแส จนเข้าราชการ
หัวหน้างาน จนถึงผู้ว่าราชการต้องออกมาชี้แจง
และสั่งการให้ดำเนินงานให้เหมาะสม โดยให้
ถือว่าเรือนไม้หลังนี้มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
ที่จะต้องดูแลรักษา ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม
ของเมืองแพร่

เลยขออนุญาตใช้พื้นที่นี้ รายงานผลการวิจัย
ของสภาวิจัยแห่งชาติ เรื่อง มรดกวัฒนธรรม
ไทย-ลาว ส่องฝั่งโขง : สถาปัตยกรรมที่ได้

มองบ้านมองเมือง
ปริญญา ตรีน้อยใส

เรือนไม้สักที่แพร่

มติชน สุดสัปดาห์

Matchon Weekend
Circulation: 500,000
Ad Rate: 480

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 10 - พุธสัปดาห์ 16 กรกฎาคม 2563

ปีที่: 40

ฉบับที่: 2082

หน้า: 46(กลาง)

Col.Inch: 69.45

Ad Value: 33,336

PRValue (x3): 100,008

ศิลป์: สีสี่

คอลัมน์: มองบ้านมองเมือง: เรือนไม้สักที่แพร่

รับอิทธิพลตะวันตก ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ เชียงราย ฝั่งไทย และบ่อแก้ว ฝั่งลาว ไปจนถึงอุบลราชธานี ฝั่งไทย จำปาศักดิ์ ฝั่งลาว โดยคณะผู้วิจัยช่วยกันสำรวจอาคารที่ได้รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมตะวันตกว่าสามร้อยหลัง ที่มีคุณค่า เป็นอาคารประวัติศาสตร์ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน

อาคารทั้งหมดกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ที่สำรวจทั้งในเขตชุมชนและชนบท

บางหลังอาจมีความสำคัญ แต่ส่วนใหญ่เป็นอาคารธรรมดา แต่ชาวบ้านล้วนผูกพันและคุ้นเคย คล้ายเรือนไม้สี่เหลี่ยมที่แพร่

อาจดูคล้ายในสายตาศิลปะการโดยเฉพาะข้าราชการ เมื่อเทียบกับอาคารหรือเรือนไม้สวยๆ ในกรุงเทพฯ

แต่ชาวเรือนไม้ที่แพร่นี้ คงจะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลตระหนักมากขึ้น ว่าชาวบ้านเขารู้ เขาเห็น เขาหวงแหนอาคารของเขาอย่างไร

นารายานวิจัยเรื่องนี้ มีข้อมูลที่น่าสนใจมากมาย โดยเฉพาะในพื้นที่เมืองแพร่ พบว่ามีสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าอีกหลายหลังที่สวยงาม ใหญ่โต มีลวดลายวิจิตรพิสดาร

ทั้งนี้เป็นเพราะในช่วงเวลาที่เมืองแพร่และเมืองอื่นทางภาคเหนือยังอุดมสมบูรณ์ด้วยไม้สักล้ำค่า บริษัทข้ามชาติอย่างบอมเบย์เบอร์มา บอร์เนียว หลุยส์ ที ลีโอโนเวนส์ อีสต์

เอเชียติก หรือเฟรนช์เอเชียติก พาถิ่นเข้ามาหาผลประโยชน์ ตัดไม้ส่งไปขายทั่วโลก ด้วยเป็นที่ต้องการอย่างมาก ในการก่อสร้าง ทำเฟอร์นิเจอร์ และต่อเรือ

บรรดาผู้จัดการและช่างฝรั่งเลยแข่งขันกันสร้างบ้านเรือน สำนักงาน ใหญ่โตและสวยงาม รวมทั้งสร้างคัม หรือบ้านพักให้เจ้าเมืองและครอบครัว รวมไปถึงขุนนางผู้คุมกำลังหรือกุ่มอำนาจ

เนื่องจากในยุโรปเวลานั้นกำลังนิยมอาคารไม้หลังใหญ่ ตกแต่งลายฉลุตามเชิงชาย ค้ำยันราวระเบียง หน้าจั่ว และกรอบหน้าต่าง ประตูและช่องลม ที่เรียกกันว่าเรือนขนมปังขิง ตามชื่อขนมที่ทำจากขิง ใช้ตกแต่งในเทศกาลงานคริสต์มาส และรู้จักในนามสถาปัตยกรรมวิกตอเรียน ตามพระนามของมหาราชินีของสหราชอาณาจักร ด้วยรูปแบบนี้เป็นที่นิยมมากในอังกฤษ

อาจถือได้ว่านอกจากพระราชฐานบางหลังในพระนคร อย่างพระที่นั่งอภิเษกดุสิตและพระที่นั่งวิมานเมฆ ในสวนดุสิตและพระราชนิเวศน์มฤคทายวันที่ชะอำแล้ว คงจะเป็นหมู่เรือนไม้ที่แพร่เท่านั้น ที่งดงาม และมีคุณค่า

ที่สำคัญไม่เหลือแล้วในเมืองอื่น ไม่ว่าจะ เป็นลำปาง หรือเชียงใหม่ จะมีอีกแห่งที่พบจากการสำรวจ คือที่ว่าอาคารอำเภอเวียงป่าเป้า แม้จะมีขนาดใหญ่ แต่ลวดลายการตกแต่งน้อยมาก

ทท... คนเมืองแป้ออกมาแสดงความห่วงใยเรือนไม้เขียวสำเร็จ ทำให้เกิดความสนใจ เจ้าหน้าที่รู้แล้วว่าต้องทำอะไร จึงอยากขอแรงให้ช่วยขยายกิจกรรมไปยังเรือนไม้สวยงามหลังอื่น ได้แก่ คุ่มเจ้าหลวงเมืองแพร่ และอาคารน้ำเพชรในโรงเรียน ซึ่งเป็นของทางราชการ ก็ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดเรื่องแบบเดียวกันอีก

แต่สำหรับอาคารส่วนใหญ่ที่เป็นของเอกชน ได้แก่ คุ่มวิชัยราชา บ้านวงศ์บุรี บ้านหลวงศรีนครานุกุล บ้านเจ้าหนานไชยวงศ์ บ้านวงศ์พระถาง และบ้านชาติยะวรา อาจยากหน่อย คงต้องเป็นความร่วมมือภาครัฐและเอกชน โดยประชาชนคอยชื่นชม สนับสนุนผ่านผู้บริหารท้องถิ่น ช่วยเหลือผู้ครอบครองอาคาร

เช่น ไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือน ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาซ่อมแซม นำมาลดหย่อนภาษีได้เต็มที่ หรือมากกว่า จนถึงขั้นจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ถ้าเปิดให้สาธารณชนเข้าชมได้บ้าง รวมทั้งเชิดชูเกียรติ ให้รางวัลยกย่อง

หลังกระแสคราวนี้ คนเมืองแป้อคงต้องช่วยกันหาวิธีเก็บรักษาเรือนไม้สัก รูปแบบวิกตอเรียน ไว้ให้เป็นศรีแก่ชุมชน เสริมสร้างภูมิทัศน์บ้านเมือง เป็นประจักษ์พยานแห่งความเก่าแก่ของเมืองแพร่ต่อไป